

CERETANIA

PERIODIC QUINZENAL
Defensor dels interessos
:: de CERDANYA ::

Preus de Subscripció. 8 pessetes l'any Trimestre, 2 pessetes Número sol: 40 cèntims

DE LA QUINZENA

En el número anterior de CERETANIA insinuàvem que s'havien iniciat treballs i gestions encaminats a fer possible l'establiment a la nostra Vila d'una important indústria lletera.

Avui ja podem ésser més explícits. La Societat Anònima Lletera Industrial (Nom comercial, S. A. LL. I.), entitat de caire cooperatiu formada principalment per comerciants detallistes de comestibles de Barcelona, té el propòsit decidit d'establir a Catalunya una fàbrica de llet condensada a fi de competir, almenys en la nostra terra, amb la marca que impera, es pot dir que exclusivament, arreu d'Espanya, elaborada en una regió que no és la nostra i amb capital no espanyol—ens referim a la Nestlé—. La S. A. LL. I. ha portat a cap, naturalment, un estudi a fons, en l'aspecte lleter, de les diferents comarques catalanes susceptibles de poguer acollir i mantenir de primera matèria la manufactura projectada. Per raons diverses s'ha vist obligada a prescindir d'algunes comarques productores—posem per cas el Vallés i la Plana de Vic per la seva proximitat amb la capital catalana, que absorbeix la seva producció en bones condicions, La Seu on ja hi han dues indústries lleteres florents, etc.—i s'han fixat en la nostra Cerdanya, que si no té totes les condicions volgudes en reuneix una bona part; disposem de bones vies de comunicació, ací els pasturatges són excel·lents, i com a conseqüència la llet també és excel·lent, no hi actua cap indústria lletera apart la modesta (modesta

en l'aspecte material, no en la bonesa dels seus productes elaborats, que són exquisits) del Sr. Boladeres, de Llívia, resultant-ne que la llet que es produeix a la Cerdanya es té d'enviar quasi totalment a La Seu, en perjudici dels productors que, naturalment, directa o indirectament, tenen d'abonar el transport; la producció pot augmentar considerablement, el doble o el triple de l'actual, si els pagesos veuen que la llet és ben pagada, puix que aleshores vindria l'especialització en els productors de llet cerdans, que ara tenen com a cosa absolutament accidental, com ho prova el què si hi han 4000 vaques—com es calcula, en números rodons—no arriben al miler, ni de molt, les de pura raça lletera; de muntar se aquesta indústria a casa nostra, i suposant, com caldria esperar, que tingués vida florent els nostres pagesos, pel compte que els tindria, es preocuparien prou de canviar les seves vaques enclenques per altres de bon rendiment, i també d'augmentar els seus pasturatges i camps de farratges, desterrant tot el possible el cultiu del blat.

De portar se a cap aquest bell projecte sembla que s'instal·laria màquina capaç d'elaborar 20.000 litres de llet diaris, susceptible d'ésser ampliada pel cas que la llet que els fos proporcionada sobrepassés aquesta xifra, entreveient la S. A. LL. I. la possibilitat de dedicar se també a la fabricació d'altres productes derivats de la llet, com formatges, mantega, etc. Diumenge prop passat es celebrà una reunió al

Café Jules d'aquesta vila en la què hi assistiren uns delegats d'aquella entitat i una munió de productors cerdans, de la qual reunió traguérem la impressió de que les dues parts arribarien a un acord, puix que ho abona el què interessa a uns i altres. D'ésser així s'aniria ràpidament a la construcció d'un edifici al lloc, quin emplaçament no s'ha pas fixat encara, almenys que nosaltres sapiguem, però que indubtablement serà no molt allunyat de la nostra estació.

Essent com es un afer de capital importància per la nostra Cerdanya, procurarem tenir als nostres lectors al corrent de la seva tramitació.

B.

NOTICIARI

La Fira d'enguany

Si en parlar de la nostra Fira els anys anteriors fèiem notar l'augment en importància que anava adquirint, bé podem recalcar-ho més enguany en que el temps ens ha estat favorable. Particularment els dos primers dies portaren a la vila una gernació desacostumada que ens feia pensar en els millors diumenges d'estiu. La plaça era plena de marxants; no n'hi cabia un més, i hi hagué empentes durant tot el dia.

Remarcable ho era sobretot el firal del bestiar; ja dies abans de la fira havien quedat compromesos tots els tancats per al bestiar i no restà altre remei als retardataris que usar de la benvolença dels que en posseïen per a poguer tancar el bestiar que anava compareixent. El bò i millor de Cer-

danya en tota mena de bestiar, estava escampat en el firal que ocupava els passeigs del «Fielato», del 10 d'abril, rambla de Josep M.ª Martí i places de Barcelona i dels Herois. Per això els tractants vinguts de fora, nombrosos com mai, ja es donaren compte que no se'n haurien pas d'anar amb les mans buides. N'hi havia per a tothom i per a tots els gustos. En els registres de l'Ajuntament es notaren les vendes següents:

Cavallars	510 caps.
Mulars	70 »
Bovins	84 »
Porcí	94 »

Aquestes són les dades de la vila només, i s'han de tenir en compte les vendes notades en els registres dels pobles, les quals si les sumàvem a les dades que donem més amunt, ben

segur que les quantitats serien, almenys, doblades.

Ens cal remarcar també que molts dels nostres comerciants i industrials contribueixen eficaçment a augmentar l'animació per carrers i places amb la instal·lació de parades que criden l'atenció del vianant i que donen a la vila un veritable caire de jorn de fira.

NADALI REIS!

Vegeu els esplèndits regals que ofereix

J. REGUANT Llibertat, 21

«OJO»... QUE VOL DIR ULL.— Llegim en un diari francès que les monedes de 5 cèntims i de 10, de bronze, així com també les de 5 cèntims, de nickel d'alumini de tamany gran, s'estan retirant de la circulació.

Acabaran de tenir curs legal el primer de febrer pròxim.

Ens plau posar-ho a coneixement dels nostres lectors per l'interès que els hi té. No fos cas que a algun n'hi restés una col·lecció que no sabés més tard què fer-ne

PROFESSEUR DE FRANÇAIS

Progreso, 4 - 2.º PUIGCERDA

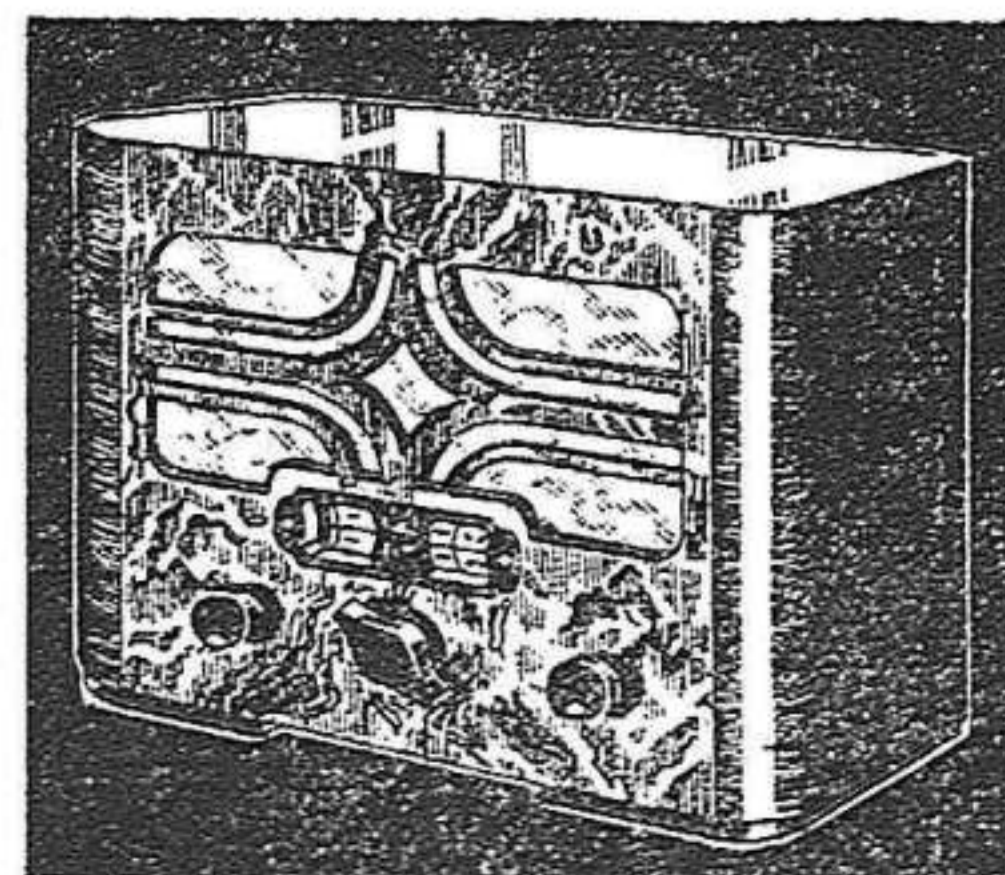
MORT SENTIDA. — Inesperadament, dimarts passat, deixà d'existir a Barcelona el fill del matrimoni Batxilleria-Subirana, molt conegut i apreciat a Puigcerdà, per ésser-ne estiuejants conseqüents. Rebin els seus atribulats pares i demés família el nostre sincer condol.

¡Vamos a jugar la última partida!

No. Os dejo; prefiero ir a escuchar mi nuevo «Super-Octodo» 521. Gracias a él sé lo que es un receptor selectivo y musical. Jamás hubiese creído que la T.S.H. hubiera progresado tanto. Si Vd. desea saber lo que es el «Super-Octodo» Philips 521, pida una demostración gratuita a domicilio.

PHILIPS
SUPER-OCTODO 521

Representant oficial
J. REGUANT

Carrer de la Llibertat
Telèfon 78-R

LA CASA DE
L'ELECTRICIAT

La Cerdanya d'abans guerra

(Memòries d'un estiuejant)

VI

Les obres dels titans

El barratge de la Bouillouse

L'Administració francesa, exemple viu de tenacitat, s'havia enamorat de la Cerdanya, com s'enamora un vell xaruc d'una tendre donzella. L'Auvernia amb els paisatges del Puy de Dôme, els Alps amb les congestes del Mont Blanc i el Pireneu central amb els panorames abruptes de les vessants de la Maladetta, eren regions muntanyoses ja massa fresades per l'esnobisme parisenc. Calia descobrir nous indrets, paisatges originals habitats per pobles no malmesos encara per la civilització, terres verges i frescals violades solament per la petja de les cabres salvatges o pel vol majestuós de les àligues tosalenques. Closa entre serralades gegantines, rodejada d'avetars, de congestes i d'estanys, Cerdanya era un d'aquells països plens d'atractius originals. El veïnatge d'Espanya i la proximitat d'Andorra donava a la nova terra descoberta al turisme una valor inusitada. Tot això fou vist per la companyia del «Midi» francès, quan decidí destacar els seus enginyers per a projectar les obres d'un camí de ferro que pujés Conflent amunt, disposat a escalar les serralades que isolaven la Cerdanya de les terres baixes del Rosselló.

Per tal d'aconseguir-ho, era precís reduir el rebel, barrar-li el pas, convènce'l de que era arribada l'hora de posar seny i no pas de continuar amb la vida de disbauxa que portava des dels temps prehistòrics, amb escàndol de totes les terres que travessava des de les vessants del Carlit fins a les hortes ubèrrimes de Prades. El faceciós s'anomenava Tet. L'acusaven de la destrucció del monestir històric d'Exalada, a les vores de Planés. L'acusaven de mil facècies més a terra baixa. Ara li era arribada l'hora de la grossa expiació. Uns titans moderns, nomenats Lax i Nouillac-Pioc, serien els venjadors dels monjos i dels fargaires que vegéren rodolar timbes avall del Conflent les riqueses atresorades pel vell monestir. Els veïns de Llivia que tenien uns drets de pastures a la Bouillouse, reconeguts pel Tractat dels Pireneus, renunciaren a ells, i un eixam d'obriers barraria el pas, amb una resclosa gegantina, al gran culpable. La Bouillouse no veuria ja mai més les vacades mansoïes de Llivia i d'Angoustrine pasturar al bell mig dels glevats humits; mai més les encantades de Lanós baixarien a prendre-hi el bany ple de temptacions pels cavallers capriciosos de la Tor i d'Enveitg. Tot fos per glòria del progrés.

Calia anar a veure les obres dels titans. Una matinada, amb la jardinera de l'amic Volart, empeníem l'excursió vers el Capcir. Les eugues coratjoses, malgrat la pluja fina que queia, ens feien travessar a bon pas els llogarets d'Hix i de Santa Llocaïa. Els cloquers tocaven a missa matinal amb un sò feble de campanes submergides en un mar de ressonàncies. La sentor acre, inconfusible de la terra recent llaurada, xopa d'aigua, es barrejava amb la olor de l'userda escampada pels prats, a punt d'ésser portada al badiu. I les boires plomoses i denses, amagaven el riberal d'Angoustrine fent pressagiar que trobaríem neu a les altures.

Calia haver previst que ens trobàvem a darrers d'agost. Sortosament els pressagis no es compliren. Remuntat el coll de Saillagouse, el sol, temerós, donà una llambregada pels rasos de Bolquère. Aviat les boires es feren més primes, perdéren els contorns grassos i s'esfilagarsaren deixant veure les masses negres de les serralades mullades i la brillantor dels llosats blavosos dels pobles de la Perxa.

La ruta de la Bouillouse, feta pel transport dels materials del gran barratge, era una bella mostra d'audàcia. Penetrava no gaire lluny de Mont-Lluís en una regió que hom diria un parc natural. Sota del cel blau, cru, cel de Pireneu després de pluja, les muntanyes veïnes semblaven fetes de bronze i ferro. Els exèrcits d'abets baixaven pels faldars i plantaven ardids llurs llances punxagudes. I els glevats lluïen la catifa d'un verd de poma mai vist, tota ella espurnejada de flors silvestres. De tant en tant, en la crinera dels roquissers granítics, els abets vells, de tronc rugós i sagnant, sorgien solitaris, retallats en el blau cobaltós del cel. Sota dels cingles les clàpices de saxifragues, líquens i glevs s'allunyaven fins a fregar les rocares del desfilader que empresonava les aigües del riberal del Tet.

Ja érem a la gran vallada de la Bouillouse! Un exèrcit d'obriers formiguejava a banda i banda i banda transportant carreus i bastint-los en col·locació perfecta. Els motors elèctrics i les formigoneres omplien la vall de sorolls i d'estridències insòlites. Els penyalars de granit es resistien indòmits a la dinamita. Però, els titans, els hi arrencaven troços de carn viva que servien per a endogalar els desglaços dels faldars del Carlit. La regió lacustre era amagada als nostres ulls. Encara recordàvem d'anys endarrera una ascensió al pic del Carlit, des d'on oviràvem la silueta brumosa del Canigó i la cadena de pics de Tretze Vents, Set Homes, Costa Bona i Puig de la Collada Verda, contraforts de la regió lacustre de Carança. I sota dels nostres peus brillaven les platines deslluïrades dels llacs del Castellà, de Trabens de Subirans i de l'Estany Negre, el príncep dels llacs del Carlit, rodejat d'una munió d'abets disposats a defensar-lo de les rufacades hivernenques i del carcanet turmentador.

Aquesta poesia la conservaven encara els petits llacs del Carlit. La gran Bouillouse, en canvi, era submergida dintre del gran tumulte dels titans empenyats en robar-li el sosec. Pel moment rails, i *decauilles*, i grúes, i cops de mall i espetecs aixordadors de barrinades... tota la preparació d'una obra destinada a dominar les forces cegues i lliures de la naturalesa.

Després, aquelles masses líquides serien empresonades en formidables canonades de balastre, per a produir en la foscor de les turbines enterrades, la força poderosa per a fer rodar les dinamos. I les dinamos produïrien forces gegantines capaces de fer marxar trens i de fer voltar maquinàries que donarien llum a viles enteres. I vindrien col·lectors, transformadors, commutatrius i tota una complicació de mecanismes i de forces que farien corre uns carrilets pintats de groc, que des d'aquelles altituds semblarien talment joguines d'infants.

Carrilets, rails, ponts metal·lics, ponts penjats damunt dels abims: un vertader joc de *mecano* dels titans! X. Y. Z.

D'ací i d'allà

EL SEPULCRE DE NA MARGARIDA DE CADELL

El confrare «El Pireneu», en el seu darrer número, aprofita una al·lusió nostra al sepulcre esmentat, desaparegut anys enrera de la parroquia de Santa Maria, per a encolomar a «CERETANIA» que havia dit en certa ocasió, si fa o no fa, «que era una imperfinència parlar d'aquella desaparició». El què això escriu no pot ni vol fer-se responsable de tot el què s'ha escrit i publicat en aquest periòdic, però, també, no necessita pas consultar la seva col·lecció per a afirmar que no es pot haver publicat tal barbaritat en aquestes planes, des de les quals, sense anar més lluny, ell mateix ha parlat al llarg dels anys repetides vegades del dit sepulcre, sempre per a plànyer's de la seva desaparició. En parlava ja quan «El Pireneu» es dedicava a inserir en el lloc més visible semblances amoroses —cal aclarir, però, que amb aquell «Pirineo» hi eren aliens el Director i col·laboradors actuals— i quan encara no havia nascut a la vida periodística local—tan migrada, pobreta!—el brillant editorialista actual de «El Pireneu».

El confrare, en referir-se al què deia la Sra. Serrano en l'article comentat, de que el sepulcre de Na Margarida

de Cadell figurava probablement en la col·lecció Plandiura, avui dia propietat de Barcelona, acaba dient: «Després de tot celebrem que hi hagi hagut mans catalanes prou patriotes per a evitar que passés a l'estranger» Aquesta frase, a nosaltres, puigcerdanesos cent per cent, ens plauria més com segueix: «Després de tot ens desplaui que hi hagi hagut mans catalanes prou àvides per sustreure'ns-el després d'haver estat respectat durant set llargues centúries».

De totes maneres el nostre puigcerdanisme no ens ha de fer caure en un localisme orellut. Hem de reconèixer que els Museus moderns—ben util·lats i agençats—valoren més encara les obres d'art: com que no tenim més remei ens hem de consolar així. Però, caldria escatir una qüestió; l'obra de la qual parlem degué ésser adquirida amb diners, naturalment, — i fent us de clandestinitat per ambdues parts comprador i venedors, amb greu merma de prestigi per part dels darrers— Si com se suposa, el qui l'adquirí fou el Sr. Plandiura, es produeix el curiós punt d'ètica de saber si aquest Sr., en vendre la seva famosa col·lecció a l'Ajuntament barceloní, traspasada suara al Museu de Catalunya, valorà el sepulcre de Na Margarida de Cadell al mateix preu que li costà.

Del contrari—amb tots els respectes deguts hauríem de reconèixer

que les mans patriotes estaven doblades de marxant d'art.

EL MUSEU DE CERDANYA

El col·lega local aprofita el comentari esmentat per a parlar una vegada més de la seva campanya pro-Museu, campanya simpàtica en la qual no hem contribuït, periodísticament, tan com hauríem desitjat per què sempre que ens hem atrevit a parlar ne «El Pireneu» ens ha tirat la cavalleria a sobre reclamant-ne l'exclusiva, atacant-nos talment com si ens fiquéssim en un terreny vedat per a nosaltres. Que el museu projectat seria una bella obra que enaltiria Puigcerdà n'estem convençudíssims, i també que ens plauria cosa de no dir el què fos una realitat ben aviat.

Per arribar a aquest fi «El Pireneu» i tothom que es proposi treballar per a portar-lo a la pràctica, ens tenen incondicionalment al seu costat, o si així ho volen, a les seves ordres. Entesos?

ARBRES, ARBRES!

La brigada municipal treballa actualment a l'avinguda de l'estació; la total urbanització de la qual sembla que es vol acabar ràpidament. Ara que, pel què anem veient. l'Ajuntament no s'ha donat compte — i si se n'ha adonat fa el ronsa— que en aquesta nova via hi caben perfectament dues rengleres d'arbres. Aquests

COMERCIANTES:
Un artículo bien alumbrado
está medio vendido.

Porcentaje de transeúntes parados ante un mismo escaparate con distintas intensidades de iluminación

ENERGIA ELECTRICA DE CATALUNYA, S. A.
VICH: Verdaguer PUIGCERDA: Espanya, 7

no haurien pas d'ésser de mena cor-pulents; nosaltres proposariem moixeres o til·lès, però per la classe no renyiríem; el que volèm és que s'hi plantin arbres, entre altres raons dignes d'ésser tingudes en compte i que és obvi exposar, perquè amb el temps poden arribar a dissimular, poc o molt, l'anarquia imperant en les edificacions — fofes recents! — d'aquella avinguda.

GUERRA ALS EMBRUTA-FAÇANES!

Ara com ara els individus que es dediquen a plantar cartells-anuncis

sembla que tenen a la nostra Vila carta blanca per a fer el que els dona la gana; ho empastifen tot ben lliurement. A nosaltres ens desespera el que hagin escollit per a plantificar llurs paperots bigarrats i cridaners precisament la bella façana de l'antiga església de St. Domènec, i que el Municipi ho toleri tan tranquil·lament.

Sr. Alcalde, feu respectar aquest nostre monument, que prou atropells ha tingut de sofrir al llarg dels anys! No permeteu que continuï essent víctima d'aquesta nova vexació!

agricultors, a fi de veure si realment pot ésser aquest, el procediment més oportú per a netejar del gram les terres, sobretot on aquesta herba paràsita es manifesta a claps.

El preu del clorur varia segons la quantitat que hom compra.

(D'Agricultura i Ramaderia).

NOTICIARI

LA SORTIDA DE LA VILA.—Es diu que l'Ajuntament té el propòsit de cedit de resoldre ràpidament i bé el problema, a qual fi ha encarregat— o vol encarregar— a un enginyer el projecte d'eixamplament i urbanització del camí del convent de clausura. Si aquestes bones intencions no s'encallen, no podrem per menys que felicitar-lo.

CASAMENT.—Ahir es celebrà el casament del jove d'aquesta vila en Celestí Massana i Travesset, amb na Victòria Font i Mascla.

Els hi desitgem moltes felicitats i una inacabable lluna de mel.

RECADER directe de Puigcerdà i sa Comarca a **BARCELONA**

P. GABAÑACH

dies de sortida de PUIGCERDA: DIMARTS i DIVENDRES a la de la tarda
 dies de sortida de BARCELONA: DIMECRES i DISSABTES a les 6 de la tarda

ENCARRECS:

PUIGCERDA BARCELONA
 LLIBERTAT, 42 — Teléfon 108, RECH, 73 — Teléfon 15028
 PETXINA, 6 — Teléfon 17622

SERVEI RÀPID - PREUS ECONÒMICS

A G R I C O L E S

Nou procediment per a netejar de gram les terres

En el Congrés Cerealista de Valladolid, el competent agrònom Riduefo, donà a conèixer el procediment per a destruir el gram mitjançant la distribució de clorat sòdic al 7 per 100, en la proporció de més de 300 quilograms per hectàrea.

A l'assajar aquest procediment l'ajudant del Servei Agronòmic, D. Ferrán Alonso Pimentel, en les seves vinyes de Rueda, comprovà certes dificultats per a repartir les solucions de l'herbicida, les quals quedaren resoltes repartint-lo en sec, com si fos un adob.

A dosis de 300 quilos per hectàrea, a les cinc setmanes d'haver-se espargit el clorat, l'acció destructora d'aquest sobre el gram quedava visible del tot.

Comprovats aquests resultats, s'han fet, el passat hivern, nous assaigs a la Granja de Valladolid.

En una parcel·la plena de gram, es feren dues divisions en les quals s'hi espargiren 400 i 200 quilos per hectàrea de clorur, amb la particularitat que a la primera divisió la terra era ferma i, en la segona, la terra era treballada.

Poc dies es necessitaren per a apreciar els efectes de l'herbicida, a l'observar unes taques fosques en els fanys sota terra del gram, dessota l'epidermis i al nivell dels nusos, amb tendència a estendre's a l'interior i en direcció de dalt a baix.

L'atac és degut a l'efecte de l'oxidació contínua i implacable, que va assecant, completament, les rizomes o fanys subterranis, tant més quant més alta ha estat la dosi de clorur emprada. Exteriorment no es veu cap vegetació espontània.

Seria de desitjar, que donada la senzillesa de l'assaig, el repetissin els

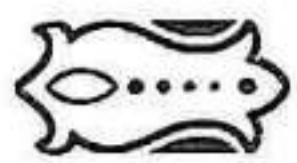
HOTELLERIE CERDANE

el màxim confort dins d'un ambient

cerdà

Vídua SALVAT
 Bourg-Madame

RECOLLIDA DE GOSSOS. Di-marts passat es presentaren, de sorpresa, com d'habitut, a la nostra vila, els llacers de la Generalitat, acompanyats d'una parella de mossos d'esquadra, sembrant el pànic entre els molts propietaris de gossos que frueixen d'absoluta llibertat — volèm dir els gossos—. N'apresaren i se'n enduguèren una vintena.

Una interessant carta de Marcel·lí Domingo

Per creure-la de gran interès publiquem a continuació la carta que l'ex ministre d'Agricultura al que fou governador de Tarragona, Sr. Noguer i Comet:

«Madrid, 16 de Novembre 1934.—Senyor D. R. Noguer i Comet, Barcelona.

Molt volgut amic:

He rebut la seva lletra que li agraeixo cordialment. Les paraules de compenetració espiritual que m'adreça, em porten la certesa que vaig saber preveure quan era hora d'evitar, i he sabut conduir-me quan ha estat hora d'actuar.

Catalunya tenia ja autonomia; un Estatut; feina llarga per a fer; cent problemes inajornables; llibertat; i el més que pot estimar un poble: la responsabilitat d'una obra.

Quan es posseeix la llei i el Poder d'ella, el gest més bell és el gest serè, senzill, imperceptible, no de l'home que comença, ni de l'home que acaba, sinó de l'home que continua el que ha començat amb la pena dolça o amb la dolçura amarga de qui sap que ell no ha d'acabar ni ha de voler acabar el que ha començat. Els catalans han sabut conspirar, i fer oposició, i fer vagues, i anar a la presó i lluitar: el que no han sabut ara és acomodar-se silenciosament als sacrificis de posar en peu un règim d'autonomia. Hi ha una revolució molt més herètica que la de guerrear contra un Estat que oprimeix, i és edificar un Estat. Hi ha una resolució molt més enaltidora del valor humà que aquella que conquesta els somnis, i és la que converteix els somnis en realitats. Moltes coses em donaven el senyal que s'havia perdut el cap i que tot es perdria. Vaig quedar-me gairebé sol per dir en cada moment el que creia: vaig àdhuc, arribar a ésser considerat com a poc català, jo, que, des del govern vaig donar la més alta disposició de respecte a l'esperit de Catalunya: la llei del bilingüisme que catalanitzava l'escola; vaig ésser combatut com a home poc d'esquerra pels que creien que ésser d'esquerra no era callar i fer; viure dintre la llei i dintre la llei complir una obra; defensar heroicament l'ordre, començant per ésser ordenat, perquè sense ordre no hi ha progrés; enfortir l'autoritat perquè fos enfortida, enaltida i duradera la llibertat...

A mi m'espantava la revolució violenta. Si. M'espantava. Primer, perquè deixava dintre la democràcia una norma pertorbadora. Segon, perquè continuava una tàctica de violència. Tercer, perquè era la frustració de la disciplina que una democràcia exigeix per a sostenir-se. Quart, perquè la revolució no aconseguiria el seu fi, i, en canvi, donaria lloc a una d'aquestes reaccions tan freqüents

en la nostra història que se sap quan comencen però que no se sap quan ni on acaben. El Socialisme era una de les barreres posades a aquesta reacció, com ho era Catalunya. El Socialisme i Catalunya eren, per conseqüència els més obligats a no malmetre llurs energies; a no gastar-se en va; a no llençar-se a aventures. Perquè, vençuts, la reacció havia vençut les barreres més fortes que tenia. Essent factors de l'ordre nou i conservant l'ordre material, essent exemple d'ell, era com més representaven una obra revolucionària i més tancaven el camí a la reacció. Ara, ja ho veu!

No; no vull, en el que dic, amic Noguer articular càrrecs contra ningú. Sento pels homes empresonats l'afecte d'una vella amistat i el respecte cordial i adolorit pel qui sofreix persecució per la justícia. Però el camí que, en l'esdevenidor han de seguir els partits d'esquerra de Catalunya, si volen acreditar Catalunya, i l'autonomia, ha d'ésser un altre. Un altre més serè; més constructiu; més seguir. Un altre de més responsabilitat i de menys omplir-nos la boca amb amenaces revolucionàries i amb desfilada d'escamots i fusell i punys en laire, i més consagrar-nos disciplinadament a una obra social, econòmica, civil, cultural i política que respongui a les exigències espirituals i materials del nostre temps. Amb tot el que s'havia cridat i amenaçat, s'havia donat la impressió d'una Catalunya en peu de guerra i invencible. Després de succeït, el dolorós no és que fora de Catalunya se senti odi per ella. L'odi ennobleix i és un títol de mèrit per a l'odiat. No. Després del passat els enemics de Catalunya es riuen d'ella. I això no pot repetir-se; això s'ha d'esborrar. Hem de tornar a fer que Catalunya sigui respectada. I sols pot fer-se, primer, considerant els catalans republicans que l'Estatut és intangible; segon, que dintre l'Estatut s'hi ha d'entrar, no a fer broma, ni a fer guerra, ni a fer soroll, ni a fer por, ni a fer els gegants; s'hi ha d'entrar a fer una obra

que ens torni el respecte d'aquells que, amb motiu, ens l'han perdut. Que ens faci respectables als nostres propis ulls. Per a disposar a Catalunya aquesta obra avançada, transformadora, radical, però dintre la llei sense saltar la llei; per a crear a Catalunya, entre els homes d'esquerra, l'ambient que faci possible aquesta obra, jo, per avui em sento més català que mai; com més que mai em sento republicà i esquerrà, estic disposat, sense altres afanys ni altres ambicions que el d'aquesta missió proselitista, a actuar amb tota intensitat.

No sento pessimismes per l'avenir de la República. Si els republicans espanyols no perden tampoc el cap, la recobraràn plenament, urgentment i amb l'experiència del passat, s'advertirà que és indispensable retornar al ritme, a l'ètica i a l'obra inicials. Es a dir: governar creant perquè si la República deixa d'ésser creació permanent, deixa d'ésser la República; governar amb una moral que doni a la República en tot moment i en tot acte una superació i una diferenciació de la monarquia; governar, en definitiva, deixant i arrelant una obra. La realització d'aquesta obra ha d'ésser el nostre més fort ideal i el més incommovible empeny. En la visió i execució d'aquesta obra, jo soc cada dia més radical: crec que, en economia, en justícia social, en cultura, en civilitat ha d'arribar-se a la «rail» dels problemes, produint els ciments d'una societat nova. Si aquesta «societat», no es produeix, l'Estat nou no se cimentarà mai. No veig, en el concepte que tinc d'aquests problemes, ningú a la meua esquerra. I voldria que amb els que més d'esquerra se sentissin, es pogués arribar a una coincidència dintre una disciplina comuna que fes possible l'obra. L'obra ho és tot. Tant ho és tot que els enemics de l'obra, que en ella veuen amb encert la vertadera revolució, el que procuren és desprestigiar, dividir i apartar els homes capaços de portar-la endavant. Cada dia, amic Noguer, davant una República i una autonomia catalana, que, no pel curs insalvable de les coses sinó, per les inconsciències dels homes, corren perill, em sento més revolucionari. Més revolucionari en el sentit constructiu dintre la llei; menys revolucionari fora d'ella o

BONS TORRONS-DOLÇOS ESPECIALS-BONES QUALITATS

Torró Especial de CREMA

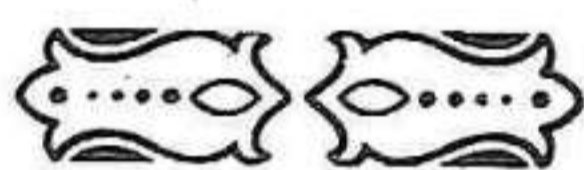
Confiteria A. BONET Major, 36 - Telèf. 47-R.

GRAN PREMI (BRUSEL·LES 1934)

Tramesa per Paquets Postals i Contra Reemborç

contra ella. Ha arribat per a tots l'hora del seny; d'aquest seny, tant cata'la, que ha fallat des que Catalunya ha tingut la màxima responsabilitat que ha conegut en la seva història. Recòbrem el seny; per a tot i per a tots i per a posar-lo al servei d'una acció que ens doni el dret a merèixer la llibertat que, per les nostres culpes, comencem a no tenir i que perdrem si no sabem demostrar, de manera diferent de com s'ha demostrat fins ara, que la mereixem.

MARCEL·LI DOMINGO

NOTICIARI

DEFUNCIONS.—El dia 18 de Novembre morí a l'edat de 66 anys en Felicià Desostoa Carretul.

El mateix dia morí la nena de quatre mesos Carme Rosés i Carrera.

Rebin els familiars dels difunts l'expressió sincera de les nostres condolences.

OBITUARI.—El divendres passat morí sobtadament en aquesta vila on

treballava, el jove de 21 anys, Pacià Casadessús i Carbonell, natural de Ribas

Era músic de l'orquestra Fabra i, tan pel seu caràcter franc i bondadós s'havia captat les simpaties de tots els que el coneixien, ço que feu que la seva mort fos molt sentida

L'acte de l'enterrament fou una manifestació de dol remarcable; les dues orquestres de la vila hi concorregueren acompanyant el fèretre amb emocionants marxes fúnebres, a més d'haver-li ofert els companys i altres amics varies corones amb dedicatòria

Rebin els seus pares, germans i demés família l'expressió més sincera del nostre condol.

Alexandre BULART i RIALP

ADVOCAT

PUIGCERDÀ

Plaça de Cabrinetty, 20-3er., 3.^a

BARCELONA

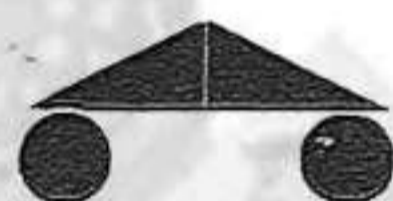
Balmes, 10 - Entll. Telèfon, 11287.

Els Doctors

ANTONI PAL SOLÉ

i

FRANCESC PANIELLO GRAU

Ofereixen el seu consultori de malalties dels ulls amb llur cirurgia i graduació de la vista.

Visita el primer diumenge de cada mes a l'Hotel Tixaire de Puigcerdà

Es necessita un repartidor per aquest periòdic

AVIS.—La Confiteria Bonet ens prega participem a la seva clientela que per Nadal la obsequiarà fent-li present d'un bonic calendari.

NEIXEMENT.—L'esposa del nostre volgut amic i company En Manuel Vesa, Na Sagriment Carles ha donat a llum un robust nen.

Rebi el matrimoni la nostra enhorabona.

LA LLUM.—A fi de procedir a la neteja dels transformadors i reparació de línies, el dematí d'avui no hi haurà corrent.

NEIXEMENT.—El dia 28 del passat nasqué un nen de Josep Tubau i Genoveva Barnola. L'enhorabona.

ESQUIADORS.—Comencen a córrer colles d'esquiadors que van a practicar llur esport a les pistes de Font-Romeu o del Puigmorens; sobretot els dies de festa.

EL TEMPS.—El que és fins a la data no ens podem pas queixar del temps que hem tingut. Dies brillants, de cel clar, amb la blavor característica del cel de Cerdanya, i un sol radiant. Les nits fredes.

Avui sembla que la cosa ha canviat, car el cel es mostra grisós amb amenaces de mal temps.

sabons

BARANGÉ

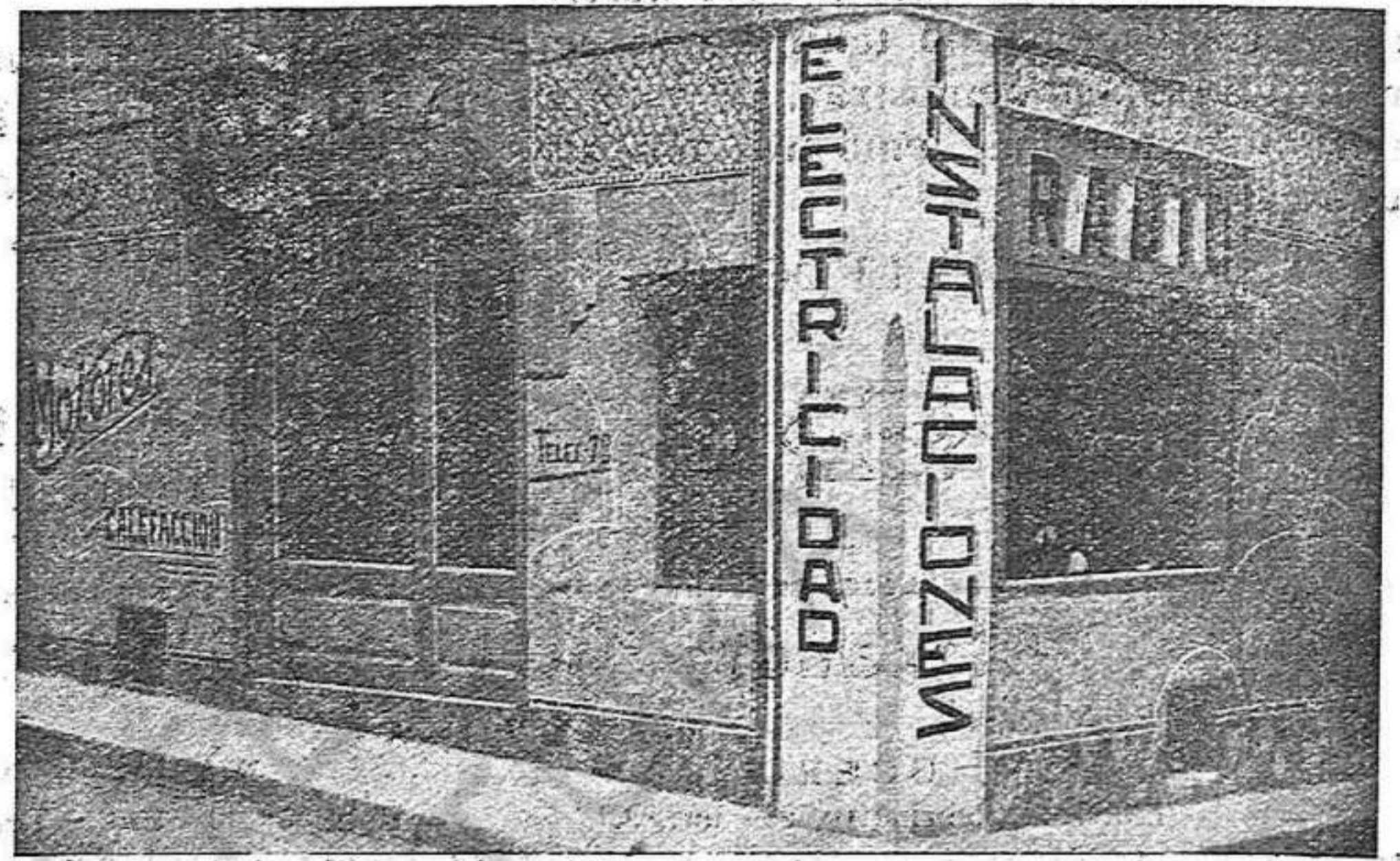
duren més
renten millor

◊ ◊ L'anunciar a CERETANIA fa prosperar el negoci ◊ ◊

HOTEL
Terminus
 = TOT CONFORT =
 Dayant l'Estació del Transpirenenc
 Meravelloses vistes panoràmiques
 Cuina excel·lent - Servei acurat.
 Habitacions Espléndides
 — PREUS RAONABLES —
RICARD ALTIMIRAS
 telefon, 8 - PUIGCERDA

ELECTRICITAT J. CLOT ESPANYA, 2

LLUM - FORÇA - CALEFACCIO - RADIO
 Instal·lacions de tota mena - Reparacions

FABRICA DE BEGUDES CARBONIQVES
 GASEOSES - SIFONS
FRANCESC DAFIS
 ELABORACIO ACURADA amb maquinària moderna i productes
 de primera qualitat
 DIPOSITARIA DE LA CERVESA "MORITZ"
 FABRICA: Carrer de Florensa - DESPATX: Revolució, 27-Tel 64
PUIGCERDA

PROVISIO D'ESCOLES CERDANES.—Ha estat nomenat mestre en propietat de l'escola d'Alp, el nostre paisà de Saneja, Esteve Carrera.

—També han estat proveïdes interinament les escoles següents: Llivia, Sra. Dolors Rita Saguer; Vil·lovent, Sr. Lluís Mainadé; Ger, senyor Josep Miràngeles; Olopte, senyor Antoni Lloveras; Maranges, senyor Josep M.ª Colobran; Urús, Sr. Josep Riera; Montellà, Sra. Trinitat Mateos i Sr. Josep Clau; Prullans, Sr. Salvador Barceló. Resten encara per a proveïr les escoles d'All i Caxans.

ES VEN una coneguda i acreditada
 Fàbrica de Pastes per a Sopa.
RAÓ: en aquesta Impremta

I A COLLADA DE TOSFS.—Gràcies al magnífic temps imperant, la carretera de Ribes a Puigcerdà es troba poc menys que lliure de neus, essent, per tant, perfectament transitable per tota mena d'automòbils.

Ens plau remarcar-ho a fi d'esvaïr dubtes de si es passa o no.

DELS PASSATS SUCCESOS.
 —Continuen detinguts a la presó local els vilatans senyors Salom, Palau i Gavanyac. La setmana passada fou alliberat, se'ns diu que per motius de salut, en Salvador Artisó.

—El divendres dia 23 del passat, ingressà a la dita presó, també a disposició del jutge militar instructor, en Xavier Casademunt, Diputat del Parlament de Catalunya. I el dimarts passat hi ingressaren els veïns d'Alp, Agustí Maranges i Pere Vilarrasa. Aquests darrers han estat posats en llibertat es diu que baix fiança.

ESPORTS DE NEU. — L'Esquí Club Català, del Club Excursionista de Catalunya, anuncia haver contrac-

tat un cèlebre professor d'esquí, Max Kessle, austriac, i que té la intenció d'organitzar, durant el present hivern, un curset d'ensenyament d'esquí dedicat als habitants de la Cerdanya i la Vall de Ribes, que tindrà lloc a La Molina, a càrrec de l'esmentat professor.

Aimants i practicants cerdans dels esports de neu, esperem que aprofitareu aquesta avinentesa que se us ofereix per a aprendre i perfeccionar la pràctica de l'esquí.

UNA NOVA CANÇALADERIA. — Obrí les seves portes el diumenge passat i n'és propietari N'Esteve Costa, al qual desitgem una bona sort. Està instal·lada en el carrer de la Llibertat, davant de la Caixa d'Estalvis.

EL MILLOR MATERIAL PER A CONSTRUCCIONS

ROCALLA S.A. BARCELONA

TELEFON: 20768   REA ESTUDIS 14 y CANUDA 2

Representant per aquesta Comarca: **JOAN PEIX** - Revolució, 7 - Teléfon, 11-R **PUIGCERDA**

AVINGUDA SCHIERBECK

Venda de Xalets

Pagament a terminis i al comptat

Construccions a gust del comprador o ja edificades

Raó:
MIQUEL DONS Procurador
Puigcerdà

CARBOLUX

SUBSTITUT DE L'ANTRACITA
ense fum }
ense suja } **EL MES NET**
ense cendres }

Superioritat en calories sobre els altres combustibles

Infinítament superior a tots els millors aglomerats

De molta duració, poc pes i, per tant, d'economia insuperable

Adresseu comandes a:

Vídua de S. Arró - Telèfon 35 - Puigcerdà

Decorats i Treballs llisos de Guix

Encanyigats ordinaris
Encanyigats Metàl·lics **SIMPLEX**
els més bons i pràctics

Tots els enguixats són acabats amb guix blanc superior

Per encàrrecs:

Marcel·li FUXET
BOURG-MADAME

Especialitat en Sarrells per a Vanoves

:: Sarrells - Gordons per a Barnussos, Batins i Paiames ::

Fàbrica de Passamaneria i Teixits de Punt Novetat

en seda artificial, cotó, llana i fil de metall or i plata

VENTURA I COT Ltda.

LINCOLN, 15 (S. G.)

TELÉFON 72233

BARCELONA

(Vendes exclusivament a l'engrós)

:: Galons - Cintes - Borles - Gordons - Trenes - Agremants - Faixes ::

Mallès per a Cortinalges i Transparents

CASA CONSTRUCTORA

J. VIÑAMATA

CONSTRUCCIONES DE HORMIGON, LADRILLO Y REPARACIONES EN GENERAL

PROYECTOS Y PRESUPUESTOS GRATIS

Fontanella, 14-1.º, 2.ª
BARCELONA

Encargos: Pza. de los Héroes, 8
PUIGCERDA

JOAN ANGLADA VILARDEBO

ADVOCAT

Exercici en els partits de Puigcerdà i Vic

Despatx a Vic: **Riera, 31**

URBANITZACIO DEULOFEU

Espaiosos solars per a edificar, en venda, esplèndida situació, prop de l'Estany, sèquia i parc, amb vistes sobre la Cerdanya Francesa i Espanyola, i altres situats prop del Camp de Golf. — Raó: **ESTEVE ARRO** (Cal Aldran). — **PUIGCERDA**

Turistes: A l'estiu i a l'hivern, el **GRAN HOTEL**

TIXAIRE

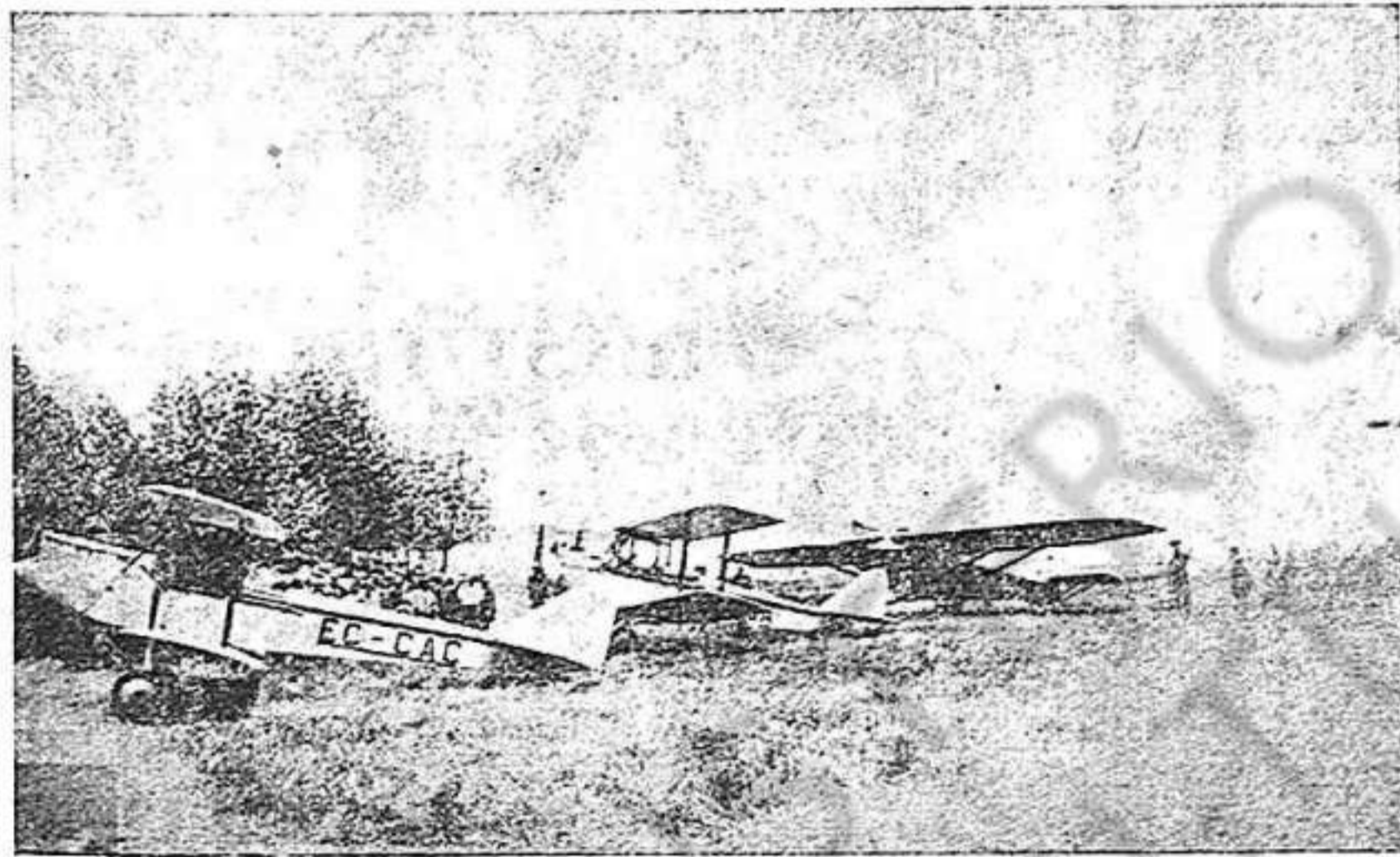
us ofereix el màxim confort dintre d'un ambient luxós i ensems discret

Magatzem de Materials
de Construcció

calc hidràulica
ciments
guix
rajoles, & &

Francesc BARNOLA

Rambla de Josep M.ª Martí
PUIGCERDA

Rajoleria i Teuleria
RICARD TUSET

GRAN ASSORTIT
DE RAJOLS
DE TOTES MENES
Fabricació acurada
Preus mòdics

Font d'En Lleres
PUIGCERDA

Feu fer els vostres impresos en català :: Encarregueu-los en aquesta Impremta

Anónima Alsina-Graells de Auto Transports

Societat General de Serveis Postals i Interurbans

A BARCELONA: Direcció i Oficines, Passeig de Gracia, núm. 18
Despatx de Bitllets, equipatges i encarrecs: Ronda Universitat, 4 - Telèfon 21163

Horari que regeix des del 7 d'Octubre 1934, en les següents línies:

Seu d'Urgell - Calaf - Barcelona

Sortida Seu d'Urgell	12·15	4·00
> Organyà	12·45	4·30
> Oliana	13·30	5·15
> Pons	14·15	6·00
> Torà	14·50	7·00
> Calaf	15·15	7·15
Arribada Barcelona	17·45	10·30 f. c.

RETORN

Sortida Barcelona	14·45	
> Calaf	16·45	12·15
> Torà	17·05	12·40
> Pons	17·45	13·45
> Oliana	18·15	14·30
> Organyà	19·00	15·15
Arribada Seu d'Urgell	19·30	16·00

Barcelona - Puigcerda - Seu d'Urgell

Sortida Barcelona		8·15f.c.	15·15f.c.
> Puigcerdà	7—	13—	18·45
> Martinet	7·45	13·45	19·30
Arribada Seu Urgell	8·30	14·30	20·15

RETORN

Sortida Seu d'Urgell	6·45	14·15	17—
> Martinet	7·30	15—	17·45
> Puigcerdà	8·15	15·45	1·30
Arribada Barcelona	12·30f.c.	21·00f.c.	

Seu d'Urgell - Andorra - Encamp

Sortida Seu d'Urgell	9·00	15·00	20—
> Andorra Escaldes	9·45	15·45	20·45
Arribada Seu Urgell	10·00	16·00	

RETORN

Sortida d'Encamp		9·00	12·45
> Escaldes-Andorra	7·30	9·15	13·00
Arribada Seu Urgell	8·30	10·15	14·00